

Nr 71.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående höjning av kontrollavgifterna för guld- och silverarbeten m. m.; given Stockholms slott den 17 februari 1922.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

F. V. Thorsson.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 17 februari 1922.

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden LINDQVIST, THORSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Departementschefen, statsrådet Thorsson anför:

I årets statsverksproposition hava statens inkomster av kontrollstämpelmedel, d. v. s. av kontrollavgifter och extra proberingsavgifter för guld- och silverarbeten, beräknats för innevarande år till 400,000 kronor och för första halvåret 1923 till 300,000 kronor. I de inkomst-

Bihang till riksdagens protokoll 1922. 1 saml. 61 häft. (Nr 71.)

beräkningar, som tidigare uppgjorts för år 1922 av statskontoret och för år 1923 av riksräkenskapsverket, hade samma inkomster beräknats skola uppgå år 1922 till 150,000 kronor och första halvåret 1923 till 50,000 kronor. Som skäl för den högre beräkning, statsverkspropositionen sålunda upptager, har jag till protokollet angående nämnda proposition anfört, att jag hade för avsikt att föreslå vidtagande av en höjning i kontrollstämpelavgifterna för vissa arbeten. Detta förslag anhåller jag nu att få framlägga.

*Nu gällande
bestämmelser.*

I förordningen den 18 oktober 1912 (nr 366) angående kontroll å guld- och silverarbeten är föreskrivet, att dylika arbeten — varmed enligt förordningen förstås arbeten, vilka innehålla minst vissa tusendelar guld eller silver — skola för kontrollering inlämnas antingen i Stockholm till mynt- och justeringsverket eller å andra orter till särskilda kontrollstämplingsförrättare. Detta gäller såväl de arbeten, som tillverkats inom landet, som dem, vilka hit införts, allt dock med vissa undantag, framför allt för guldarbeten, vägande mindre än 1 gram, och för silverarbeten, vägande mindre än 5 gram, ävensom beträffande alla apparater och instrument, avsedda att omedelbart tjäna naturvetenskapliga, konstnärliga och industriella ändamål. Utländska arbeten få dock inlämnas endast till mynt- och justeringsverket. Kontrollen skall bland annat avse utrönande av huruvida arbetena hålla den halt av guld eller silver, som enligt förordningen är föreskriven för att guld- eller silverarbeten i allmänhet skola få här i landet tillverkas för annat ändamål än export, eller hit införas. Som bevis på genomgången kontroll skola samtliga arbeten, mot vilka någon anmärkning med anledning av föreskrifterna i kontrollstämpelförordningen icke funnits att göra, förses med kontrollstämpel av föreskrivet utseende. Innan dylik stämpel åsättes, skola de särskilda arbetena probaras eller, i fråga om arbeten, som inlämnas till kontroll utom Stockholm, prov därav tagas för probering hos mynt- och justeringsverket. För kontrollstämpels åsättande hava, alltsedan kontrollstämplingens införande år 1752, skolat erläggas vissa kontrollavgifter. Enligt 17 § i nyssnämnda förordning uppgå dessa avgifter för närvarande till följande belopp, nämligen för guldarbeten till 1 öre för varje fulla två decigram av sammanlagda vikten av de kontrollstämplade arbetena, och för silverarbeten till 1 öre för varje fulla tre gram av arbetenas sammanlagda vikt. Vid bestämmandet av arbetenas vikt får avdrag göras för beståndsdelar av andra ämnen än guld och silver, dock ej för infattade stenar. Med i huvudsak samma belopp, som nu nämnts, hava kontrollavgifterna utgått alltsedan den 1 januari 1819. Avgifterna hava i samtliga

författningar såväl före som efter sistnämnda dag uttryckligen angivits skola erläggas för kontrollstämpelns åsättande och synas hava varit avmätta så, att de skulle utgöra ersättning för det med kontrollstämplingen förenade arbetet och alltså icke en form för beskattning.

Ett annat slag av avgifter, som uppbäras i samband med kontrolleringen av guld- och silverarbeten, äro de s. k. extra proberingsavgifterna, vilka enligt 18 § i kontrollstämpelförordningen skola vid varje utförd probering å till riket införda guld- och silverarbeten erläggas med 80 öre för vart guldprov och 40 öre för vart silverprov. Införandet av dessa avgifter har motiverats därmed, att, då de utomlands tillverkade arbetena icke såsom inom riket förfärdigade varor vore försedda med svensk tillverkares ansvars- och haltstämplars, särskild omsorg måste ägnas åt deras probering. Enligt sistnämnda paragraf skola de extra proberingsavgifterna redovisas såsom kontrollstämpelmedel. Enligt 34 § i instruktionen den 18 oktober 1918 (nr 897) för mynt- och justeringsverket utgår i vissa undantagsfall, som endast äga mycket ringa ekonomisk betydelse, extra proberingsavgift även för inom riket tillverkade arbeten. Dessa avgifter utgå med samma belopp, som nyss sagts, och redovisas ävenledes såsom kontrollstämpelmedel.

Angående redovisningen av kontrollstämpelmedlen gäller numera enligt 37 § i nyssnämnda instruktion, att desamma skola insättas å statsverkets giroräkning, under det att övriga till myntverket inflytande medel skola insättas å verkets egen räkning. All kostnad för mynt- och justeringsverket, alltså även den som kan anses förorsakad av verkets bestyr med extra probering och kontrollstämpling, bestrides med de å verkets räkning insatta medlen. I överensstämmelse med vad sålunda gäller angående redovisningen av till mynt- och justeringsverket inflytande medel hava under senare tid i riksstaten utgifterna för mynt- och justeringsverket och verkets inkomster av myntning och justering balanserats mot varandra med lika stora belopp, under det att hela det beräknade beloppet av influtna kontrollstämpelmedel, däri inräknade extra proberingsavgifter, upptagits såsom inkomst av uppbörd i statens verksamhet. Detta är dock närmast en bokföringsfråga och rubbar icke det förut påpekade förhållandet, att såväl kontrollavgifterna som extra proberingsavgifterna alltjämt äro att betrakta såsom ersättning för utfört arbete.

Ehuru det icke låter sig närmare beräknas, huru stort belopp av kostnaderna för mynt- och justeringsverket som må anses belöpa på dess verksamhet för extra probering och kontrollering, läser det emellertid

*Departements-
chefen.*
Kontroll-
avgifterna.

vara otvivelaktigt, att denna verksamhet redan med nu gällande avgifter tillför statsverket en viss inkomst utöver de därmed förenade kostnaderna. Denna inkomst, som i varje fall endast uppgår till en bråkdel av de redovisade kontrollstämpelmedlen, måste i alla händelser anses obetydlig i förhållande till den stora omfattningen av statens verksamhet för guld- och silverkontrollen. Angående denna omfattning må nämnas, att, enligt myntdirektörens årsberättelse, år 1920 vikten av kontrollstämplade guldarbeten uppgick till 26,443,940 decigram och vikten av kontrollstämplade silverarbeten till 30,995,943 gram, samt att samma år för utrönande av halten hos kontrollstämplade arbeten utfördes 62,034 proberingar. Statens kontrollverksamhet är emellertid av den art, att staten skäligen bör å densamma kunna tillgodogöra sig en mera betydande verklig inkomst. Det intresse, staten på grund av det stora behovet av ökade inkomster otvivelaktigt har härutinnan, är så starkt, att det, särskilt med hänsyn till beskaffenheten av de föremål, som genom ifrågavarande avgifter kunna tänkas bliva i någon mån fördyrade, icke synes motvägas av enskildas berättigade intressen. Härvid bör tillika anmärkas, att de nu utgående kontrollavgifterna endast motsvara en mycket ringa del av de stämplade föremålens värde.

På nu anförda grunder anser jag — såsom också framgått redan av vad jag anfört vid anmälan av statsverkspropositionen — att en viss höjning av kontrollavgifterna bör företagas. Storleken av denna höjning kan emellertid vara föremål för olika meningar. För min del håller jag före, att en tredubbling av avgifterna — vilka, såsom jag förut framhållit, utgått med i huvudsak oförändrade belopp alltsedan år 1819 — icke kan anses innebära en alltför kraftig höjning av desamma. För guldarbeten skulle efter en dylik höjning av avgifterna desamma komma att utgå med tre öre för varje fulla två decigram av den sammanlagda vikten av de kontrollerade arbetena och för silverarbeten med tre öre för varje fulla tre gram av arbetenas vikt. Avgifter av denna storlek motsvara omkring två procent av det nuvarande värdet å guldarbeten och fyra till sex procent av värdet å silverarbeten.

Extra proberingsavgifterna.

I samband med höjning av kontrollavgifterna läser en viss höjning jämväl av extra proberingsavgifterna för utländska arbeten vara befogad. Det bör emellertid anmärkas, att den inkomst, som staten även med en jämförelsevis kraftig höjning av dessa avgifter kan erhålla, bliver förhållandevis obetydlig. Avgifterna torde lämpligen kunna bestämmas till två kronor för varje guldprov och en krona för varje silverprov i stället för de nuvarande avgifterna, respektive 80 öre och

40 öre. Höjningen skulle alltså här icke fullt innebära en tredubbling av avgifterna.

Den ökning av statens inkomster, som de nu förordade avgiftshöjningarna skulle hava medfört, därest de tidigare införts, framgår av följande, efter uppgifter från myntdirektören uppgjorda sammanställning:

Inkomst-
ökningen.

Kontrollstämpelmedlens sammanlagda belopp, därest kontrollavgifterna utgjort tre gånger de i verkligheten uppburna beloppen samt extra proberingsavgifterna för utländska arbeten utgjort 2 kronor för guldprov och 1 krona för silverprov.

	1916		1917		1918		1919		1920	
För guldarbeten	199,495	20	273,512	07	363,952	03	434,988	27	396,659	10
» silverarbeten	193,304	28	230,182	41	241,883	61	243,309	93	309,959	43
Extra proberingsavgifter.....	19,096	—	25,368	—	29,423	—	41,646	—	48,012	—
Summa	411,895	48	529,062	48	635,258	64	719,944	20	754,630	53
De influtna avgifterna utgjorde	138,580	76	178,084	96	213,817	88	242,782	20	254,782	71
Ökningen skulle alltså hava utgjort	273,314	72	350,977	52	421,440	76	477,162	—	499,847	82

Ökningen för år 1920 uppgår alltså till ungefär dubbla det belopp, som, enligt vad förut anförts, i årets statsverksproposition beräknats skola inflyta första halvåret 1923 såsom resultat av de bebådade avgiftshöjningarna. Det bör tillika erinras därom, att hela inkomsten av kontrollstämpelmedel i riksstaten för första halvåret 1923 beräknats till 300,000 kronor, motsvarande för helt år 600,000 kronor. Då enligt berörda sammanställning nämnda inkomst åren 1919 och 1920 med de förhöjda avgifterna skulle hava uppgått till betydligt mera än sistnämnda belopp, synes den förordade avgiftshöjningen — även i betraktande därav att de kontrollerade guld- och silverarbetena år 1923 möjligen icke komma att uppgå till samma myckenhet som åren 1919 och 1920 — vara tillräckliga för vinnande av den för tiden 1 januari—30 juni 1923 beräknade inkomsten.

Såsom förut nämnts, hava kontrollavgifterna och extra proberingsavgifterna alltid tidigare till beloppet bestämts av Kungl. Maj:ts ensam. Då emellertid den nu ifrågasatta höjningen av samma avgifter åtminstone huvudsakligen är motiverad av angelägenheten att bereda

Proposition
till riksdagen.

staten ökade inkomster, har jag ansett, att riksdagen borde medverka till förhöjningen. Beträffande formen för denna medverkan må först framhållas, att, då kontrollstämpelförordningen är av administrativ natur och på grund av sitt huvudsakliga innehåll synes böra så förbliva, det icke väl låter sig göra att hemställa om riksdagens beslut om ändring av de paragrafer i förordningen, som innehålla avgiftsbestämmelserna. Lämpligare synes vara, att Kungl. Maj:t inhämtar riksdagens medgivande till viss höjning av ifrågavarande avgifter. Jag vill erinra om att denna form av medverkan från riksdagen använts bland annat vid nästföregående års riksdag i fråga om provisorisk höjning av vissa lotsavgifter. Sedan riksdagen vid ett tidigare tillfälle, då fråga varit om godkännande av stat för lotspersonalen, yttrat, att, då enligt staten lotspenningar inginge i personalens avlöning, lotstaxorna icke vidare borde ändras utan riksdagens medverkan, föreslog nämligen Kungl. Maj:t i 1921 års statsverksproposition (tionde huvudtiteln punkt 11) riksdagen att medgiva, att lotsavgifterna finge från och med dag, som av Kungl. Maj:t bestämdes, tillsvidare utgå med 50 procents förhöjning. Detta förslag godkändes av riksdagen. Då, såsom framgår av vad förut för visst fall yttrats, det synes lämpligt, att nu ifrågavarande avgifter icke för närvarande i alla punkter höjas fullt till det tredubbla, och då det tillika kan tänkas, att av praktiska skäl vissa mindre jämkningar i framtiden kunna behöva vidtagas i samma avgifter, synes en framställning till riksdagen böra avfattas så, att Kungl. Maj:t erhåller bemyndigande att, efter närmare beprövande, tills vidare höja avgifterna till högst tre gånger deras nuvarande belopp.

Jag anser sålunda, att Kungl. Maj:t bör i proposition till riksdagen anhålla, att riksdagen måtte medgiva, att kontrollavgifterna ävensom extra proberingsavgifterna för utländska guld- och silverarbeten må efter Kungl. Maj:ts närmare beprövande bestämmas att utgå med belopp, motsvarande högst tre gånger de nu gällande avgifterna.

Kontroll å
platina.

Under senare tid har till förfärdigande av smycken och andra lyxföremål använts jämväl platina, vilken metall för närvarande i värde betydligt överstiger guldets. Bestämmelser angående kontroll å platinarbeten hava länge varit ifrågasatta men finnas ännu icke. Emellertid hava i vissa andra, närliggande avseenden bestämmelser införts rörande arbeten av platina. Så hava dylika arbeten inbegripits under den lyxskatt, som enligt statsmakternas beslut intill utgången av detta år skall erläggas vid köp av vissa lyxföremål av högre värde. Genom förordning den 4 juni 1920 (nr 283) har vidare föreskrivits, att envar skall äga rätt att

till mynt- och justeringsverket för probering inlämna platina, samt att avgiften för varje dylik probering skall utgöra 6 kronor; och genom förordning samma dag (nr 282) hava införts vissa bestämmelser, avseende kontroll genom mynt- och justeringsverket å användningen av platina. Då det till följd härav kan synas ligga nära till hands, att bestämmelser, motsvarande dem angående kontroll å guld- och silverarbeten, införas i fråga om platina, har jag under överbägande fråga om införandet av dylika bestämmelser. I händelse sådana kontrollföreskrifter meddelas, lärers därav följa, att även för kontrolleringen av platinaarbeten viss kontrollavgift bör utgå. I överensstämmelse med vad förut anförts angående guld- och silveravgifterna synes denna avgift böra så beräknas, att staten därav erhåller viss behållning. Sant är visserligen, att på grund av den jämförelsevis ringa myckenhet platina, som användes i landet, dessa avgifter, även om de tagas till ganska högt, komma att lämna rätt obetydlig inkomst. Huru mycket platinaarbeten som årligen tillverkas i Sverige och hit införas, kan icke med bestämdhet uppgivas. Enligt kommerskollegii handelsstatistik uppgick vikten av importerade platinaarbeten år 1919 till 5,428 gram och år 1920 till 5,786 gram, vilka siffror emellertid anses vara alltför låga. Vidare bör emellertid märkas, att en stor del av den platina, som här användes, åtgår till sådana apparater och instrument, som, i överensstämmelse med vad som gäller angående guld- och silverarbeten, synas böra vara fria från kontrollstämpling. Jag anser mig därför icke kunna göra någon beräkning av vilka belopp kontrollavgifter av olika höjd för platina kunna väntas inbringa. Avgifterna synas emellertid lämpligen böra bestämmas så, att deras förhållande till guldavgifterna bliver ungefär detsamma som värdförhållandet mellan de båda metallerna. Genomsnittsvärdet av platinaarbeten uppgives vara omkring 3 gånger så högt som värdet av guldarbeten. Värdet av oarbetad platina uppgår för närvarande till 4 à 5 gånger guldets värde. Därest man fastställer kontrollavgiften å platinaarbeten till högst 3 gånger den för guldarbeten utgående avgiften, synes man alltså icke obehörigt betunga förstnämnda slags arbeten. Kontrollavgiften för platina skulle efter denna beräkning utgå med högst 9 öre för varje fulla 2 decigram av arbetenas vikt, d. v. s. med 45 öre per gram.

Jämväl för probering av utländska platinaarbeten synes under nyssnämnda förutsättning viss extra proberingsavgift böra utgå. Även denna avgift torde lämpligen böra uppgå till högst 3 gånger motsvarande avgift för guldarbeten, d. v. s. till 6 kronor för varje probering.

Ikraft-
trädande.

Som förut erinrats, har i statsverkspropositionen kontrollstämpelmedlens belopp beräknats med hänsyn till att höjning av avgifterna skulle inträda redan under innevarande år. Den omständigheten att, såsom förut anförts, lyxskatt under detta år utgår å vissa guld-, silver- och platinaarbeten synes icke böra medföra betänkligheter häremot, då lyxskatten endast utgår å föremål av minst 300 kronors värde. Riksdagens medgivande torde därför böra sökas till ändring i avgiftsatserna från och med dag under innevarande år, som av Kungl. Maj:t närmare bestämmes. På Kungl. Maj:t ankommer också den ändring av de i ordningsstadgan den 18 oktober 1912 (nr 367) för tillverkning av guld- och silverarbeten m. m. meddelade bestämmelserna angående kontrollstämplingsförrättarnas arvoden, som enligt min mening bör bliva en följd av kontrollavgifternas höjning.

På grund av vad jag sålunda anført, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att de enligt förordningen den 18 oktober 1912 angående kontroll å guld- och silverarbeten utgående kontrollavgifter samt de enligt samma förordning utgående extra proberingsavgifter för utländska guld- och silverarbeten må från och med dag under innevarande år, som av Kungl. Maj:t bestämmes, efter Kungl. Maj:ts närmare beprövande tills vidare utgå med belopp, motsvarande högst tre gånger de nu gällande avgifterna;

samt att, under förutsättning att bestämmelser utfärdas angående kontroll å platinaarbeten, för kontroll och probering av dylika arbeten må från och med dag, som av Kungl. Maj:t bestämmes, efter Kungl. Maj:ts närmare beprövande utgå kontrollavgift och extra proberingsavgift till belopp, motsvarande högst tre gånger de för guldarbeten stadgade avgifter.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen bifalla och förordnar, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bil. litt. vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Georg Z. Topelius.